Pealinna Teataja

Päewaleht.

1917. a. tellimise hind postiga:

12 k. p. 9 r. — k.	8 k. p. 6 r. 40 k.	4 k. p. 3 r. 60 k.
11 „ „ 8 „ 40 „	7 „ „ 5 „ 70 „	3 „ „ 2 „ 80 „
10 „ „ 7 „ 80 „	6 „ „ 4 „ 90 „	2 „ „ 2 „ — „
9 „ „ 7 „ 10 „	5 „ „ 4 „ 30 „	1 „ „ 1 „ — „

Wäljamaale aastas 18 r.
Tellida wõib igast päewast alates kuni iga kuu lõpuni.
Adressi muutmine — 15 k. ja endine adress üles anda.

Uut kaastööd wõetakse wastu. Igal käsikirjal peab saatja täielik nimi ja adress ligi olema, mis toimetuse teada jääwad. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohase soowi peale alal. Tasu maksetakse kokkuleppimist mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 3—4. Toimetuse ja talituse adress: Петроградъ, Екатерининск. кан. д. № 29 (Riigi panga wastas), ред. газ. „Пеалинна Театая". Kõnetraat 98-04.

Üksik number 5 kop.

Kuulutuste hind nonpareille-rida 50 kop. 4 küljel, ihe eesotsas 1 rbl. Kuulutused, mis järgmisel päewal lehes ilmuma peawad, wõetakse talituses kella 4 wastu. Kuulutuste wastuwõtmine aga üleüldse lõpetatakse talituses kell 5.

№ 43 (673). **Petrogradis, teisipäewal 21. (6.) weebruaril.** **1917.**

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja staabist.

Lääne wäerind.

I.

Piirkonnas, Krewo alewist lõuna pool panime meie tormijookse gaasi abil toime, mis waenlase kaewikus ärewust sünnitasid.

Rumenia wäerind.

Tulewahetus.

Kaukasia wäerind.

Persias wõtsid meie wäeosad, kes pealetungisid Bidshari sihis, Hani-Kali küla ära (35 wersta Bidsharist lõuna-õhtu pool) ja said 17. weebr. Hamadani linna oma kätte.

II.

Lääne wäerind.

Lääne ja Rumenia wäerinnal on tulewahetus ja luurajate tegewus.

Kaukasia wäerind.

Türklased tungisid umbes roodulise wäeosaga kolmest küljest meie kindlustatud seisukohale, Kalkitist põhja-õhtu pool, tõrjuti aga tema kaewikutesse tagasi.

Lendurite tegewus.

Meie suurtükiwägi laskis Lutskist lõuna-õhtu pool waenlase aeroplani alla: aeroplan põles ära, kuna lendurid wangi wõeti.

Lääne sõjawäli.

Prantsuse ametlik teadaanne.

Paris, 19. weebr.

Maasist hommikupool oli elaw tulewahetus.

Waenlase suurtükiwägi awas täna suurtükitule ja tungis Petit-Veteriene juures peale, kus tal wähe edu oli, kuid meie wastutormijooksudega seati endine seisukord jalale.

Maasist õhtupool pommitasime meie edukalt waenlase batareid Malancouri piirkonnas.

Bouville juures saime meie pealetungimisel wange.

Mujal wäerinnal on suurtüki tulewahetus.

Inglise ametlik teadanne.

London, 19. weebr.

Päewa jooksul nihkusime meie Pusie, Beaumone ja Homecoure juures edasi. Meie liin nihkus keskmiselt 5 penikoormat edasi. Sakslased panid wisalt wastu.

Eila peatasime Hedecouri juures waenlase pealetungimise meie püssi- ja kaitsetulega.

Täna hommikul tõrjusid sakslased meid käsigranatide abil meie kaewikust Saille-Saisselle lähedal wälja: meie seadsime oma seisukoha wastutormijooksuga jalule.

Eila õhtul wõtsid Saksa wäeosad meie kaewiku Roix lähedal oma kätte. Meil puudub mõni inimene. Teine waenlaste pealetungimine lööd tagasi.

Eila awaldasid lendurid elawat tegewust, kuna nad waenlase seisukohtadel luuramiskäike toime parid. Meil puudub üks aeroplan.

Sõda asumail.

London, 19. weebr.

Teatatakse wägede juhataja poolt, et sõe suurtükipaadid „Tarantula", „Monti" ja „Moth" Türgi paatidega kokkupuutusid; Türgi paadid taganesid Schumranist õhtu poole.

Suurtükipaadid purustasid 4 Türgi aurulaewa ja tõid Briti paadi „Firelsh" mis 18. nowemb. waenlase kätte langes, tagasi. Saadi sõjamoona.

Meresõda.

London, 19. weebr. Admiraliteet teatab: Briti kontrmiinipaat läks 15. weebr. Saksa meres ühes inimestega põhja. Arwatakse, et paat miini otsa sattus.

Kristiania. 18. weebr.

Anti teada, et Norra purjulaew „Mabella" (1497 tonni suur), mis Taanimaa poole teel oli, ilma hoiatamata weealuse paadi poolt põhja lasti. Laew oli rahwuslikut wärwi ja sõitis Norra lipu all.

Pealinnas, 21. weebruaril 1917.

Hiljuti wõeti pealinnas riigikaitseks töötawa sõjatööstuse keskkomitee tööliste rühma liikmed wangi. Selle fakti hindamises ei wõi kahtipidi mõistmist olla. Mulje on rõhuw, masendaw. Sõja algusest peale on üksainus mõte terwet riiki waldanud, üksainus hüüdsõna lipukirjaks olnud iga tegewusele — kõik sõja tarwis, kõik waenlase wõitmiseks. Seltskond ise tuli riigile appi ja asutas riigikaitseks töötawad tehased ja wabrikud, mille töötamine wast mööduandew on olnud seniste edusammude kättesaamisele. Sõja ajal langesid kõik isiklised huwid, klassiwõitlus, ega olnud ohwrit mida polleks walmis oldud tooma, ehk mida polleks toodud hätti ülesterkinud uuele hiiglaülesandele. Samasugusest patriotilisest waimustusest aetult, asus ka tööliste-rühm tegewusele, konflitte kõrwaldades, mis juhtusid tööliste ja wabrikute juhatajate wahel, üleskutseid awaldades, mis tõrkujaid töölisi üles kutsus isamaa nimel uuesti tööle asuma. Näis, et küllalt selge on nende laialsus, küllalt isamaalik nende tegewus, kui ei neid weel oleks wõidud kahtlustada, mingisugustes lahkpüüetes.

Kuid kõik sarnane ohwrimeelsus ja enesesalgamine ei suuda neile ringkondadele, kes rewolutsionikartusega läbi ja läbi imbunud, midagi öelda, ega midagi tõeks teha. Nii wiisat, nii kangekaelset wastupanekut, ka kõigeparematele ohwrinõudjatele enese huwidele wastawat, ei ole wast kusagil ajaloos enne nähtud. Missugust muljet peab see awaldama neis ringkonnis, kes terwet sõjaraskust oma seljal on sunnitud kandma, kuid kes sellest hoolimata weel wiimase omast jõust ohwerdawad. Kas ei sünnita meeleheitlikku lootusetut meeleolu teadmine, et kõige paremaid püüdeid ei usaldata ega hinnata.

Kuid see pole weel kõik. Wabaks jäänud isamaalikud siiuga üleskutseid awaldada tõrkujatele seltsimeestele, neid, silmapilgu tähtsust silmas pidades tööd algama kutsudes, kuid saladuslikud käed takistawad ka selle üleskutse ilmumist, ning need paar rida peawad enne pika tee riigiwolikogu kaudu läbi tegema, et päewawalgele pääseda.

Riigiwolikogus.

Eelarwekomisjoni esimehe M. M. Aleksejenko mälestuse austamine. — M. W. Rodsjanko kõne.

20. weebruaril.

Tänane wolikogu koosolek pühendati lahkunud eelarwekomisjoni esimehe M. M. Aleksejenko austamiseks.

Möödaläinud laupäewal suri riigiwolikogu eelarwekomisjoni esimees prof. M. Aleksejenko. Riigiwolikogu koosolek, mis teisipäewal pidi olema, wiidi üle tänase peale, et M. M. Aleksejenko mälestust austada. Leina märgiks lõpetati koosolek pärast Rodsjanko kõnet; järgmine koosolek on neljapäewal 23. weebruaril.

Koosolekule olid ilmunud kõik pealinnas wiibiwad wolikogu liikmed. Ministrite loshes istusid peaminister würst Golitsõn, sõjam. Beljajew, wälism. Pokrowski, põllutööm. Rittich, kaubandusmin. W. Schahowskoi ja teedem. Krüger-Woinowski. Duuma alaline külaline Petrogr. mõisnikkude peamees würst Wolkonski istus duuma kantseleiametnikkude loshes.

Markow 2, kes omal ajal M. W. Rodsjanko sõimamise pärast 15 koosolekuks wälja heideti, oli täna esimest korda duumas. Tema ilmumine oma harilikule kohale sünnitas teatawat tähelepanekut. Markow 2. parempoolsed sõbrad astusid tema juure, pigistasid kätt ja nagu näha, awaldasid rõõmu tema ilmumise üle.

M. W. Rodsjanko kõne.

Duuma esimehe lühike aga südamlik kõne oli pühendatud surma läbi lahkunud M. M. Aleksejenko mälestuseks. Rodsjanko juhtis selle peale tähelepanemist, et kadunu tegewus sügawad jäljed teadustes, seltskonna ja politika tegewuses järele on jätnud. Juba noores põlwes pühendas ta oma elu nooresoo kaswatamiseks; oli Harkowi ülikooli rektor ja selle järele Kaasani ning Harkowi õpekonna kurator. Ühes sellega oli ta tuline seltskonna tegewuse kaitsja. 1907. aastal astus ta laialisele riiklisele tegewusele. Kolmanda ja neljanda wolikogu liikmena wõitis ta siin omale suure lugupidamise. Duuma eelarwekomisjoni esimehena pani ta siin maksma traditsionid, mis iialgi ära ei sure. M. M. Aleksejenko wõitis oma tegewuse läbi terwe duuma sügawa lugupidamise: igal pool astus ta duuma õiguste eest wälja.

„Rahu sinu põrmule, Michail Martinowitsh," lõpetas Rodsjanko.

Ma panen ette kadunu mälestuseks: 1) tema pilti eelarwekomisjoni saali paigutada (hüüded: palume!), 2) riigiwolikogu nimel tema hauale pärg panna (hüüded: palume!) 3) duuma nimel tema perekonnale kaastundmust awaldada (hüüded: palume!) ja 4) tema mälestust püstitõusmisega austada.

Kõik tõusewad püsti ja jääwad seisma koosoleku lõpuni.

Leina märgiks paneb Rodsjanko ette tänast koosolekut praegu lõpetada (hüüded: palume!).

Lahkunu matus on kesknädalal 22. weebruaril. Wäljakandmine kell $9^{1/2}$ h.

Järgmine duuma koosolek

on neljapäewal 23. weebruaril. Päewakorra esimeseks punktiks on aruanne seaduse eelnõu üle terwishoiu peawalitsuse asutamise asjus, mis walitsuse poolt 87. par. põhjal maksma pandi. Duuma terwishoiu komisjon lükkas selle eelnõu tagasi; komisjoni otsus pannakse wolikogu koosolekule neljapäewal ette, kus ta arwatawasti ilma pikemate arutusteta heaks kiidetakse.

Seega lükab wolikogu ühe tähtsama määruse, mis walitsus 87. par. põhjal ellusse wiis, tagasi.

Riigiwolikogu liikme Burjanowi kiri.

Riigiwolikogu liige Burjanow, kes sõja algul sots.-dem. fraktsionist wälja astus ja ennast sõja poolehoidjaks nimetas, on nende päewade sees sõjatööstuse komitee tööliste grupile pikema kirja saatnud, milles ta teatab, et liitriikide sotsialistide kongress 15. märtsil uue kalendri järele Parisis kokku astub. Nimetatud kongressil tuleb arutamise alla riikide majandusline seisukord pärast sõda. Plehanow on selles asjas Burjanowile kirja kirjutanud, milles ta soowi awaldab, et Wene proletariadi esitajad nimetatud kongressist osa wõtaks, sest siin tulewad kahtlemata arutamise alla ka tulewase rahu tingimised.

Burjanow teeb ettepaneku töölaste grupile oma asemikku tähendatud kongressile saata.

M. W. Rodsjanko kiri würst Golitsõnile.

Siseminister Protopopow ja kohtum. Dobrowolski soowisid tööerakondlaste juhataja A. Kerenski täielise kõnega, mis see wolikogu koosolekul 15. weebr. pidas, endid tutwustada. Nagu teada, arwab Rodsjanko heaks seda kõnet enne tema wäljaandmist tsenseerida. Rodsjanko on nüüd peaministrile kirja saatnud, milles ta oma seisukohta kõne täielise stenogrammi wäljaandmise asjus seletab ja näitab, et peaministril õigus pole seda duuma esimehelt nõuda.

Wäljasaadetud duuma liikmete palga küsimus.

1915. a. algul saadeti kohtu otsuse järele Siberisse 5 sots.-demokr. duuma fraktsioni liiget. Duuma wanemate koosolek otsustas tähendatud saadikutele nende palga, mida nad 2 aasta jooksul mitte saanud pole, nende asukoha politseiwalitsuse wäljamaksmiseks üle saata, sest puudub wõimalus seda raha wolikirja järele wäljasaadetud saadikute perekonna liikmetele wälja anda.

Sõjaminister Beljajew

saatis M. W. Rodsjankole kirja, milles ta duuma poolt wastuwõetud arupärimise peale saadikute kõnede tsenseerimise asjus seletust annab. Ta näitab, et pealinn sõjaregewuse piirkonda loetakse ja sellepärast saadikute kõnede tsenseerimine sõjawäelise wõimukonda ei käi.

Selleiama sisuline kiri käib ka Moskwa ajalehtede tsenseerimise kohta.

J. E.

Miks nõuame emakeelset keskkooli?

Ar. Wallner

VI.

Kellele asutatakse keskkool?

Pealinna seltskonna koosseis on mitmekesine, walgub ju siia igast kodumaa nurgast inimesi, kel igal ühel selleks oma tõuked on.

Siin on suur protsent neid, kes siia ajutiselt tulewad, ja paremal juhtumisel kodumaale tagasi wõi kaugemale Wenemaale edasi rändawad. Suurem osa neist on wallalised ja sellepärast on ka arusaadaw nende elaw liikumus. Alalised pealinna eestlased on tugewate mulle mõjul mitmesse laagrisse lagunenud. Wanemad, kes aastat 30—40 tagasi siia asunud ja teatud ainelise jõukuseni tõusnud, elawad saksluse nime all, nende lapsed on perekonna olude tõttu ja Saksa kiriku koolide mõjul Eestist ära wõõrdunud ja rikastawad praegu arwuliselt kohalikku Saksa kolonid. Wähe nooremad, kes küll mitte nii jõukad pole, kui ülewal tähendatud, on teise mule mõju alla sattunud. Nad saatsid oma lapsed Wene koolidesse ja neist siginesid aegu mööda wenelased. Noorem kiht asunikka, kes wiimaste 10—20 a. jooksul siin aset wõtnud, ja kellel weel kodumaa püüded silmade ees, hoiab perekonnas Eesti keelt kõrgel ja ei katkesta waimlist ühendust kodumaaga. Nende soow on oma lapsi eestlasteks jätta, ja neile seda pakkuda, mis iga kulturi rahwa kohus: emakeelset haridust. Et see ülesanne wõimata läbi wiia, siis on waja seltskonna sooja wastutulekut, wõrsuwad tulewased lapsed nende ideede kandjateks, mis nad juba ise pealinnas 30—40 a. wäsimata elnstanud. Ühes sellega tõuseb ka lootus kodumaa abi peale, sest ka tema wõib meie tulewasiest kaswandikkudest tulu loota. Meil kolonis on kibedasti haritud jõudusid tarwis. Nii puuduwad meil kohased õpejõud Haridusseltsi koolides, neid tuleb sagedasti kodumaalt kutsuda. Muidugi ei tunne sarnased jõud meie kohalikka olusid. Asunikkude juures wäljaspool pealinna tekiwad ühte lugu uued koolid, wiimasel sügisel isegi kaks eestikeelset Lelinoses ja Strugeses. Sinna on jälle waja kohaseid kooliõpetajaid, kellel asunikkude tarwidused südamel oleks. Tuleb leppida waimunud inimeste puudusel ettewalmistamata kohasoowijatega. Tulewikus areneb meie majanduslise elu nii wõrra, et ka sel alal tuleb Eesti keele mõistjaid ametnikka pidada. On juba nurinat kuulda, et mõnes pealinna Eesti asutuses umbkeelsed teeniwad. Nii seab elu meile ise eestikeelse keskkooli asutamise mõtte üles.

Et aga nende eestlaste arw mitte wäike pole, kel awarad waated rahwa tulewiku kohta ei puudu, seda tunnistawad mitmed P. E. Haridusseltsi koolilaste wanemad, kes ühel suul minewa sügise nuendust Eestikeele õpekeeleks wõtmisi Haridusseltsi koolides heaks kiitsid, ja selle peale näitasid, et seda oleks pidanud juba ammugi tegema. Niisama head tunnistust tarwidusest emakeelse hariduse järele annawad ka Lelino ja Strugi koolid, kus õpetus emakeelseks muudeti.

Imestama peab, kuidas mõni wana tegelane siiski seda ühist jõupingutust ei näe, mille kallal ta ise juba paarkümmend aastat töötanud ja mis teatud alalhoidmise instinktil tekkinud. Kui pealinna seltskond end kõrgematest impulsidest lahti ütleb, siis laguneb ta peagi põrmuks.

Just kõrge aade pealinnas Eesti koole ülewal pidada on seltskonna nii tugewaks sõdinud, et ta isegi kodumaal eeskujuks wõib olla. Ühiskondline elu on selle alusel pealinnas tähtsaks teguriks saanud, mis tulewikus suuri lootusi annab ja kodumaalgi laineid lööb.

VII.

Kas oleme saunikud?

Kodumaa peab eeskuju andma ja siis tõmbame me, asunikud, kaasa, on mõne arwamine, see pidawat sauniku kohane olema. Kas see ei ole aga mitte kahjulik ja põhjendamata tagasihoidlikkus enese sunte hindamises? Kui wähe säherduse enesehindamiseks alust leidub, selgub järgnewatest arwudest. Meie suuremal ülemaalisel ettewõttel rahwateatri os. „Estonia"l oli 1916 a. kassa läbikäik 94,261 r. 61 k. suur.

Sellest pole üksi tallinlased oma ohwritega osawõtnud, waid wäga suur summa tuli kõrwalt, nii 25.000 r. haigemaja üüri, peale selle kaupluste üüri ja wäljaspool Tallinnat toetajate käest, kes iseäranis pühade waheaegadel teatris käiwad. 8,944 r. 62 k., wäärtuses on terwe aasta jooksul kõigest osatähti ära müüdud.

Kui meie oma Haridusseltsi 15—16 õpea. läbikäigu sellele kõrwa seame, siis näeme, et pealinnas suurem summa seltskonna kanda jäi, ehk ta küll üleüldiselt „Estonia" omast wähe maha jääb. Haridusseltsi tähendatud läbikäik oli 79.779 r. 38 k. suur. See summa kujunes ainult seltskonna annetustest, ja mitte haigemaja ja kaupluste üürist, mis umbes 50.000 r. Estoniale sisse tõi. Peale selle andis pealinna seltskond üle 10.000 r. Eesti laatsareti peale wälja, toetas jõukalt Heategewat Naisühisust, üliõpilasseltsi, Jaanikiriku kooli ja palju teisa heategewaid ettewõtteid, mis kõik Tallinnas puuduwad. Oleme seal juures ikka saunikud? Kodumaa ettewõted tehtakse juba sündimisel ülemaalisteks ja saawad ka sellekohaselt toetust, kuna meie kõik kulud omal jõul kanname ja ei anna siiski teistele järele.

Wähe aega tagasi kogus peaaegu üksipäini auwäärt tegelane hra Kiukmann lühikese aja jooksul 40.000 r. Jaani kirikumaja wõlakatmiseks, laenu ja kingituste näol. Ülemaaline rahwateatri osaüh. „Estonia" kogus seni aga 6 aasta jooksul umbes 160,000 rubla aktsiate müügil. See summa on kodumaalt ju wäga palju ka asundustest kokku kogunud. 6 aasta jooksul neli korda enam, kui pealinnas kuu jooksul! Kõneleb see weel sauniku olukorrast? Wist mitte. Peale selle on pealinnalased omal jõul ja wastutusel suure kirikumaja üles ehitanud.

Kõik see räägib selgeste selle poolt, et meil praegu ajakohane on nut suurt ettewõtet alustada, millel lõpmata aegadeks wäärtus ja tähtsus püsib.

VIII.

Mis selgub kõigist sellest?

Rahwa 100 a. orjaikkest wabastamise päewa ei tohi mitte harilika ettewõttega pühitseda. Selleks on aega teine kord. Et järeltulewale soole sellest tähtsast päewast ja oma eneseolemisest mälestuse järele jätta, selleks on waja rahwaeluks kauakestwat ja püsiwat wäärtust luua. Juba 30 aastat tagasi asutas pealinna seltskond raskel wenestamise ajal oma koole. Nüüd on aeg tehtud tööd järjekindelt jätkata ja olukohaselt muuta. Algkoolides on juba töö sügisest saadik nut hoogu wõtnud,; jääb järele weel emakeelset keskkooli luua. See annaks kõikidele tunnistuse meie seltskonna järjekindlast tööst.

Rahwuslise olemasolemise kindlustuseks ja seltskonna huwidele wastu tulles, on waja pealinna asutada emakeelset keskkooli, mis wõimaldaks tulewase soo arenemist kõige loomulikul ja ajakohasel teel ja kaswataks teda kindlaks seltskonna töö jatkajaks. Ja selleks jatkub meil jõudu ja wara, kui aga asja tähtsusest tahetakse aru saada. (Lõpp).

Ajakirjandus.

Tallinna „hirmu ja õuduse juttudest".

Mõlemad Tallinna päewalehed teewad walimise tagajärgedest juttu ning tulewad ühesugusele rahuloldawale otsusele.

„Päewaleht" ütleb:

> Üleüldse wõib walimistega rahul olla ja loota, et uus wolikogu tarwilikult tööwõimuline on. Muudatused, mis esimeses, kolmandas ja neljandas linnajaos kandidatide nimekirja toodi, ei suuda kaugeltki seda mõju wolikogu tegewuse peale awaldada, mis algatajad kawatsesid, wõiwad sellepärast küll osalisi rastusi teha, kuid mitte tööd halwata.
>
> Rahwuse järele on uues wolikogus eestlasi 50, sakslasi (ehk kes endid selleks peawad) 20, wenelasi 10, kuna ühe rahwus teadmata on; eestlasi on üleüldisest nimekirjast 41, „parteita-partei" omast 8, kuna wiimasest ühelsandana weel hra Kunberg esineb; 41 wolinikku hulgas üleüldisest nimekirjast on 11 kõrgema haridusega, aga ka ülejäänud 30 hulgas on enam wõi wähem haritud jõudusid kaunis rohkesti.

Ka „Tallinna Teataja" ei kaota head tuju ning tunnistab:

> Walimiste eeltööd olid tänawu harukorselt ägedad ja ajuti oli põhjust kaunis pessimistiselt tulewikku waadata, nüüd aga, kui walimisekuulid oma töö on ära teinud, wõime rahulolemise tundega kinnitada, et enam kulturiline wool ometi on walimistel suure ülekaalu saanud ja edumeelne Eesti enamus wolikogusse kindlustatud.
>
> Pole karta, et „parteita-partei" wolikogus rahulikku ja asjalikku tööd takistada saab, waid kindlasti wõime loota, et linnawalitsuse tüüriratast ilma järskude põõrangudeta nõnda edasi juhitakse, kuida see meie linna kulturalistele nõuetele ja meie rahwuslikkudele huwidele wastab.

Neid ridu lugedes peame tahtmata arwama, nagu oleks Lindanisal miski ränk hädaoht ähwardanud, millest aga õnneks wõitu saadi. Suur koll — „parteita partei" — pani küll kummagi Tallinna Eesti lehe peatoimetaja nahka, aga linna ennast ei läinud tal mitte korda õgida.

Mida kujutab enesest see hirmus koll? Kas ta on mõne uue ühiskondlise jõu kehastus, wõi tuleb teda, kui sõjaaegist nähtust waadelda, mis ühes suhkru ning petroleumi kriisisega kaob? Walimiste kihutustel olewat, kui „Päewalehte" uskuda, tema hüüdsõna järgmises seisnud: „kooliõpetajad ja ajakirjanikud wolikogust wälja!" Wiimaseid, see täh. ajakirjanikka, läks tal ka tõepoolest korda kõrwaldada, aga kooliõpetajatest olewat ta ise ühe walimistel läbi wiinud.

Siit selgub, et meie auwäärt kodulinna ähwardaw hädaoht ikka nii ülirõõine ei olnudki, kui kõrwaltkuulajatele selerati. „Päewaleht" ise ütleb:

> Tõepoolest ei olnud meil siin wõitlust mitte eestawa ega kogukondlise omawalitsuse ülesannete põhjusmõtete pärast, waid mõne isiklu koha — peaasjalikult linnapea — koha pärast isiklikkude arwete õiendamiseks, isikkude kirgede rahuldamiseks. Misinguisel mõõdul kellegist takistust kardeti, selle eesmärgi kättesaamiseks, sel mõõdul tehti tööd tema wolikogusse pääsemise wastu.

Jutumärkides tähendame, et meie elurõõmus ning wilgus westekirjanik Milli Mallikas, kes teisetest Tallinna ajakirjanikkudest juba selle poolest lahku läheb, et ta wolikogusse ei püüdnud pääseda ja järjelikult — ka walimistel läbikukkuda ei wõinud, laksub neist „isiklikkude arwete õiendamistest" asjalikumalt: „Kunberg sõi Maurits'i wälja ja Jürgens tahtwat Poskat iga hinna eest wälja süüa."

Soo. Lõppude lõpuks ei jää terwest sellest rätseppade sõjakäigust muud järele, kui Kunberg-Maurits'i ja Jürgens-Poska kassimuusikaga operett. Kuidas aga sarnasest tühjast asjast niipalju „hirmu ja õuduse juttu" wõidi ajada, jääb Tallinna läbikukkunud ajakirjanikkude saladuseks.

Wäljamaa.

Amerika Ühisriikide ja Saksamaa wahekord

ei ole wiimaste päewade jooksul ei nii ega teisiti muutnud. Kõik, mis wiimasel ajal Amerika Ühisriikide wäljaastumisest on kirjutatud, ei ole senini mingit tegelikku tagajärge annud. Kuna ükswahe päewast päewani oodati Amerika sõjakuulutust Saksamaale, on wiimasel ajal asjaolud nähtawasti niimoodi kujunemas, et waewalt wõib uskuda mingisugust sõjalist wäljaastumist Amerika poolt. Teated, mis wiimaste nädalate jooksul Washingtonist tulnud, lasewad ennem arwata, et Amerika Ühisriigid endid Europa sõjakeerusse ei taha lasta kiskuda. Nimelt teatatakse, et president Wilson on senati liigetele teada annud, et tema ei wõta ligemal ajal selleks midagi ette, et Saksamaale sõda kuulutada. Selle juures annud president Wilson mõista, et Ühisriikide edaspidised sammud rahwuswahelise politika alal ning Amerika ja Saksamaa wahekorra asjus eraldi olenewad Põhja-Amerika Ühisriikide kongressi otsustest. Kongressi kokkukutsumist on ligemal ajal oodata, ja seal peab selgima Amerika Ühisriikide ja Saksamaa wahekord.

Waewalt wõib uskuda, et Ühisriikide kongress wõtab omale mingi teise seisukoha wälispolitika alal, mis käiks wastu nendele püüetele, mida Ühisriikide walitsus siiaajani on edustanud. Kui president Wilson alles hiljuti Ühisriikide walitsuse nimel kõigi sõdiwate erapooletute riikide walitsuste poole pöörab rahu-üleskutsega, pannes ette hirmust werewalamist Europas wiibimata lõpetada, siis seisis president Wilsoni seljataga ometi Amerika Ühisriikide kongress, ilma mille loata president Wilson mitte ei oleks wõinud wäljaastuda. Et nüüd seesama kongress tingimata sõda nõuaks, on enam kui kahtlane uskuda. Palju enam peab arwama, et Ühisriikide walitsus ja rahwas selleks tegewad on, et Europa sõja lõpule lähendada. Selles seisukohast wäljaminnes leiab see arwamine ikka enam ja enam aset, et Amerika ja Saksamaa diplomatlise läbikäimise katkestamine on üks neist abinõudest, mis peab kiirendama Europa sõja lõppu. Misinguisel wiisil see, peale näha wäga erakordne abinõu, teatawaid tagajärgi peab andma, selgib wast alles lähemas tulewikus.

Kas on Saksamaa Jaapanit ja Mehikot Põhja-Amerika Ühisriikide wastu sõjale õhutanud?

Nagu paari päewa eest teatasime, käis wäljamaa, iseäranis aga Pariisi ja Londoni ajalehtedest kõmuline sõnum läbi, et Saksa walitsus on Mehikot ja Jaapanit Ühisriikide wastu sõjale kutsunud, sel juhtumisel, kui Ühisriigid peaks Saksamaale sõda kuulutama. Nüüd aga tuleb wälja, et tähendatud sõnumel igasugune tõelik alus puudub. Nimelt teatatakse Tokiost, et Jaapani wälisministerium on ametliku teadaandmise awaldanud, kus kindlasti tühjaks tunnistatakse kõik kuulujutud ja ajalehtede kõmusõnumed sellest, kui oleks Saksa walitsus Jaapanile sõjaasjus mingisuguse ettepaneku teinud.

Sellesama küsimuse kohta teatab „Associated Press" New-Yorgist oma agendi jutuajamisest Jaapani politikategelase wikont Motonoga, kes seletanud, et Jaapani walitsus ei ole Saksa walitsuselt mingit ettepanekut eraldi rahu- ning Amerika wastu wäljaastumise asjus saanud. Kõik sarnased kuulujutud on kurjatahtlised ja ainult selleks wäljalastud, et Jaapanit kahtlustada teiste liitriikide ees. Muu seas ütelnud wikont Motono weel järgmist: „Kui Mehiko Saksa walitsuse poolt wast niisuguse ettepaneku sai, siis tegi ta wäga õieti, et ta seda ettepanekut edasi ei annud."

Nõnda tuleb wististe wälja, et „suur politiline skandal", millest Pariisi ja Londoni lehed wiimaste päewade sees nii suure süüdiwusega kirjutasid, ainult kuulujutt oli, mis wast teatawa sihiga lahti lastud.

Kodumaa.

Von zur Mühleni protsess.

16. stv. algas Riia ringkonna kohtu wäljasõidu osakonnas Tartus Wõisiku mõisa omaniku Leo von zur Mühleni kohtu asja arutamine. Tähendatud isikut süüdistatakse sell.s, et ta oma wiinakojas toru kaudu, mis deflegmatorit ja puhastamise aparati ühendab, hulk piiritust kõrwale on toimetanud. Kroonu nõuab oma kahjude tasuks 2.353.206 rbl. 18 kopikat.

Tööliste tõenduste järele on Wõisiku mõisas sellest ajast saadik, kui kroonu wiinapoed asusid, s. o. 21. juulist 1900 kuni 21. juulini 1914. a. iga aasta wähemalt 30 pange piiritust mõisa ja wabriku tööliste meeleheaks ja tasuks ületunni ja pühapäewaste tööde eest wälja jagatud. Mõisaomanik on seda kõike ise teadnud ja seda heaks kiitnud.

Kohtusaali toodi von zur Mühlen kohe politseikordniku walwe all. Tunnistajad on ühtekokku 77 inimest. Asja arutamine saab wist mitu päewa kestma. Süüalust kaitsewad adw. Newodnitshanski, Karschewski, Edelhaus ja Burkis; sellega on siis nelja linna juriidilised jõud ühe piirituse warguse pärast mobiliseeritud.

Rakwere-Mustwee raudtee ehitamise küsimus.

Rakwere põllumeesteselts on, nagu „Tal. Teat." loeme, oma peakoosolekul otsuseks teinud ülemust paluda, et Rakwerest Mustweesse ja Rakwerest Loksale raudtee ehitataks. Selts on ümbruskonna wallawalitsustele sell.st seltsi otsusest teatanud ja soowib ka waldade otsust teada, kas nad uute raudteede ehitamise küsimust arutada soowiwad wõi ei, ja kui wallad nõus on,

gis tuleks igast wallast üks mees walla esitajana seltsi komisjoni nõupidamistest osa wõtma saata. Küti wallawalitsus teatas seltsile, et Rakwere Põllumeesteseltsi otsus raudteede ehitamise asjas siinse wallarahwa seas igal pool suurt poolehoidmist leiab ja wallawalitsus Rakwere-Mustwee raudteed, mis walla piiridest läbi läheks, wäga tarwilikuks peab. Walla esitajaks põllumeesteseltsi komisjoni määrati Rudolf Meier. Et selts ka mujalt walladest niisamasuguse otsuse saab, on kindel. Rakwere-Mustwee raudtee-ehituse mõte ei ole mitte uus, waid selle ehitust on juba ammugi kawatsetud. Isegi raudtee siht seati umbes 15. a. eest Rakwere ja Mustwee wahel sisse.

Wili kodumaale.

Riigi peatoiduse wolinikn telegrammi põhjal saadetakse weebruari-kuul wilja Tartu kubermangu: Rukkid Woroneshi wolinikult 250 wagunit, sellest Tartu jaama 48 wagunit; Poltawa wolinikult 50 wagunit — Tegewolti 30 ja Wolmari 20 wag. Seemekaeru Tuula wolinikult 44 wagunit, sellest Tartu 1 wagun; Tauria wolinikult 131 wagunit seemeotre, sellest Tartu 13 wagunit. „Postim."

Aus woorimeeste taks,

mis senisest tuksiist märksa kõrgem, on Tallinnas ja Tartus wälja kuulutatud.

Prof. Dr. A. Rauber †.

Nagu Tartu lehtedest loeme, on laialt tuntud teadusemees Tartu ülikooli wäljateeninud anatomia-professor Dr. August Rauber 16. skp. ära surnud. Kadunuga läheb üks tähtsamatest arstiteaduse esitajatest hauda. Tema anatomia õperaamat, mis terwe Europas paremaks sellesarnaseks õpperaamatuks tunnistatud, on igal arstiks õppiwal üliõpilasel mööda-pääsematu käsiraamatuna tarwitusel, kuna raamatu autor üle teaduse ilmas terwet edasipüüdwat ajajärku karakteriserib.

Prof. Rauber sündis 9. märtsil 1841 a., lõpetas 1865. a. Müncheni ülikooli arstiteaduse doktori aukraadiga ja oli selle järele Leipzigi ülikoolis ekstraordinariseks professoriks. Hariduseministeriumi kutsel tuli ta Tartu ülikooli ja kinnitati 22. weebr. 1886 a. anatomia korraliseks professoriks. 25 aastase teenistuse järele omandas ta wäljateeninud professori nimetuse ja lahkus ülikooli õpetööst, et wanaduse päiwi pidada.

Wiimased tunud saatis kadunud teadusemees üksi elades Tartus mööda. Tema perekond wiibis Saksa alamatena Wologda kubermangus.

„Postimehes" hüüab toimetaja Tõnisson kadunule sooja sõnu järele, nuu seas ütledes:

„August Rauberiga on meilt suur teadusemees ja õpetlane läinud, kes kui pa[illegible] inimene helkiwa mälestuse paljude tuhandate hinge järele jätab, nii et kellegil meelegi ei tule, et tema häll waenuliku riigi pinnal on seisnud ja tema oma rahwuslise tunde poolest meile wõõras on olnud."

Mis ühisused eelolewate aastapeakoosolekute puhul peawad silmas pidama.

Läinud aasta eeskujul peab Tallinna Ühistegewuse Edendamise Selts oma kohuseks ka tänawu ühisustele meelde tuletada, mis neil eelolewate aasta-peakoosolekute puhul silmas tuleb pidada.

Kõik ühisused.

1. 1916. aasta aruande kinnitamisel ja puhta kasu jaotamisel pangu ühisused, nagu läinud aastagi, oma enese seisukorra kindlustamise peale iseäralist rõhku, selleks kõik kahtlasi aktiwasid maha kirjutades ja puhastkasust wõimalikkude kahjude katmiseks tagawarakapitalisid luues, sest et tulewik ingugi weel selgunud ei ole, waid endiselt ähwardaw.

2. Peakoosolekute päewakorda wõetagu Tallinna Ühistegewuse Edendamise Seltsi liikmeks astumise küsimus, kui ühisus seni ainult juhatuse wõi nõukogu otsuste põhjal liikmeks olnud wõi üleüldse weel liikmeks astunud pole. Seltsi liikmemaks, 5—25 rubla, wõetagu eelarwesse. Toetusraha Seltsi Ühistegewuse Büroo ülewalpidamiseks määratagu ühisuse läinud aasta puhtastkasust wõi, mis soowitawam, wõetagu ka eelarwesse.

Seltsi häälekandjat „Ühistegewuse lehte" tellitagu ühisuse tegelastele kui ka liikmetele. Ühtlasi otsustagu seltsi rewisjoni korralduse alla heita, mille järele selts ilma iseäralise kutseta ühisuses järjekorralisi (kahe aasta tagant kord) rewisjonisid ette wõib wõtta. Wiimast otsust tehtagu ka neis ühisustes, kus seltsi liikmeks astumise küsimus juba läinud aastal jaatawalt otsustatud, aga rewisjonide küsimus harutamata jäenud.

3. Peakoosolekutel tutwustagu koosolijaid sõjalaenuga ja õhutagu liikmeid sõjalaenupaberid ostma.

4. Üleüldis-kulturiliste asutuste heaks määratagu endiste aastate eeskujul puhtast kasust toetusrahasid, kui asutuse enese seisukord kindlustatud on ja waba summasid järele jääb.

Laenuasutused.

1. Nende kahjude katmiseks, mis sõjawäkke kutsututele laenudest wõiwad tulla, jätkaku laenu- ja hoiu- kui ka wastastikused krediitühisused sellekohaste tagawarakapitalide kogumist.

2. Laenu- ja hoiuühisuste peakoosolekutel otsustagu laenupiiri kõrgendada, sest et elukallinemise ja rahahinna langemise tagajärjel senine laenupiir enam elunõuetele ei wasta. Kohalikkudele tarwitajate- ja majanduse-ühisustele otsustatagu laenu lubada kuni nende osakapitalide pooles summas, nagu seda wäikelaenuwalitsus nüüd wõimalikuks tunnistanud. (Waata „Ühistegewuseleht" nr. 11 — 1916. a.)

3. Laenu- ja hoiuühisuste peakoosolekutel harutatagu wahetalituse küsimust ja selle jaatawal otsustamisel kinnitatagu wahetalituse kohta käiwad määrused. (Waata „Ühistegewuseleht" nr. 9 ja 11 — 1915. a.

4. Laenu- ja hoiuühisused, kes weel kohaliku laenu- ja hoiuühisuste liidu (Riiamaal — Põhja-Liiwimaa Laenu- ja Hoiuühisuste Liidu, Tallinnamaal — Eestimaa) asutamise küsimust arutanud pole, wõtku see küsimus peakoosolekute päewakorda. Ehk küll liitude põhjuskirjad juba ühe osa ühisuste poolt (Riiamaal — Mõisaküla, Nuustaku, Sangaste ja Wõru ühisuste poolt, Tallinnamaal — Rapla, Wäike-Maarja, Lehtse ja Hageri ühisuste poolt) kinnitusele saadetud, on siiski tähtis, et kõik ülejäänud ühisused ka oma poolt liitude asutamise tarwilikuks tunnistaksid, mille põhjal esimiste ühisuste palwed liitude kinnitamise asjus ülemal pool mõjuwõimsamatena esinewad. Peale selle wõimaldab see, kui peakoosolekul otsustatud liidu liikmeks astuda, ühisusel otsekohe peale põhjuskirja kinnitamist selle liikmeks astumist, ilma et tarwis oleks eraldi peakoosolekut kokku kutsuda.

Tarwitajate- ja majanduseühisused.

1. Tarwitajate- ja majanduseühisused pangu kaubad ülewõttesse (inwentuuri) niisuguse hinnaga, misuguse ühisus ühelgi mõeldawal hinnalangemisel kahju ei wõi saada. Sellega wähendawad ühisused küll oma läinud aasta puhast kasu, kuid koguwad omale nõgemata tagawara, mis neid wõimalikkude kahjude eest tulewikus kindlustab.

2. Määratud diwidendi ja preemiat otsustatagu liikmetele mitte wälja maksta, waid nende osakapitalile juure arwata. Selle kõrwal tarwitatagu weel teisi abinõusid, et ühisuse osakapitali suurendada, ja kantagu hoolt omakapitalide kogumise eest, sest et kaupade kõrgemad hinnad ja nende ostuingimised nüüd ühisustelt palju suuremaid talitusekapitalisid nõuawad.

3. Need tarwitajate- ja majanduseühisused, kes weel oma peakoosolekutel Tallinna Tarwitajateühisuste Liidu asutamise küsimust pole arutanud, wõtku see küsimus tänawu oma peakoosoleku päewakorda. Liidu põhjuskiri on juba Paide tarwitajateühisuse „Iwa", Türi ja Wäike-Maarja tarwitajateühisuste poolt kinnitusele saadetud. Mida suurem arw ühisusi liidu asutamist tarwilikuks tunnistab, seda rohkem tähelpanemist leiab ülemalnimetatud ühisuste palwe. Peakoosolekul tehtud otsus wõimaldab ka ühisusele otsekohe peale liidu põhjuskirja kinnitamist selle liikmeks astuda. Kuni liidu asutamiseni otsustatagu samme astuda kohalikkude (maakondliste) osturingide loomiseks, mis praegustel tingimistel kaubasaamise hõlbustamiseks tarwilikud.

Piimatalituse-ühisused.

1) Piimatalituse-ühisused püüdku edasi oma wõlgasid tasuda ja katsugu liikmeid ühisusega wõimalikult kindlalt siduda. Liikmeks hakkamisel ja lahkumisel täidetagu waljult kõiki worminõudeid (otsused kirjutatagu protokolliraamatutesse ja liikmetel lastagu kirjalikkudele kohustustele alla kirjutada), muidu on ühisused juhtuwatel sekeldustel liikmetega kõige abitumas seisukorras, nagu paljude ühisuste kurwad kogemused seda näitawad.

2. Ühisused, kes weel Piimatalituse-ühisuste Keskühisuse „Estonia" liikmeks ei ole astunud, pidagu seda oma esimeseks kohuseks.

Tallinna Ühistegewuse Edendamise
Seltsi juhatus.

Pealinna teated.

Kõnele, mille Naisühisus pühapäew, 19 skp. Eesti Jaanikiriku saalis toime pani, oli osawõtjaid rohkesti ilmunud. Kõneles pr. Helmi Preis Naisküsimusest Eestis. Kõne esimeses osas iseloomustas kõneleja naisliikumist kui kõlbliselt kõrgel seiswat, parandawat woolu, mille peaeesmärgiks mitte, nagu pealiskaudne arwamine walitseb, pole mehe wastu wõitlemine, waid naiste eneste puuduste, aastajadade wõõrili seisukorra läbi sissejuurdunud pahede wastu, millel ühtlasi aga ka sihiks eelarwamiste ja kitsenduste wastu wõidelda, mis seltskond ja praegu makswad seadused naise wabale tegewusewaldusele ette seawad. Möödaminnes andis kõneleja ka lühikese ülewaate naisküsimuse edenemisest ja saawutatud tagajärgedest.

Kõne teine osa käsitas naisliikumist eriti Eestis. Seal jõudis kõneleja otsusele, et naisküsimusest, kui iseteadlikust, sihikindlast wabanemisepüüdest, Eestis juttu ei wõi olla, kuigi meil kirjanduses leidub naistüüpe, mis näitawad huwituse olemasolu naisküsimuse lahendamisele ja ka üksikuid isikuid, keda nimetatud küsimus on huwitanud. Kõneleja arwab, et meil siiski palju ülesandeid leiduks naiskonnale, mispärast olemasolewad naisorganisatsioonid wastawate ülesannete lahendamisele peaks asuma.

Kohtuotsus Manasewitsh-Manuilowi kohta. Laupäewal kuulutati kohtuotsus Manasewitsh-Manuilowi kohta wälja. Manasewitsh tunnistatakse temale süüks antud rahawäljapetmises süüdlaseks ja mõistetakse kõige nõrgem karistus, mis wastawas seaduseparagrahwis ette nähtud, nimelt pooleksteiseks aastaks parandus-wangiroodu, kõigi iseäraliste õiguste kaotamisega. Tema kaassüüdlane Maiber mõistetakse kuueks kuuks wangi, õiguste kaotamisega. Manasewitsh - Manuilow wõetakse sealsamas wangi.

Parlamendi elu.

M. M. Alekssejenko surm.

Riigiwolikogu eelarwekomisjoni esimees M. M. Alekssejenko on surnud.

Kadunu oli kolmanda wolikogu kokkuastumisest saadik, s. o. ligi kümme aast. riigiwolikogu eelarwekomisjonis. Oma põhjaliku eelhariduse ja asjatundmisega juhtis M. M. Alekssejenko riigiwolikogu eelarwekomisjoni tööd osawalt juhtida ja riigiwolikogu õigusi eelarwe alal kaitsta.

Tema isikus kaotas Wenemaa tagasihoidliku, kuid ühtlasi kindla politilise tegelase, kes riigiwolikogu õigusi wisalt kaitses ja eelarwekomisjoni riiklist tähtsust maksma pani.

Päewasündmused.

Hirmus surm.

Moskwast teatatakse järgmisest juhtumisest:

Djakon Stadtopewtsewi juure tuli tema õde oma mehega, kes hiljuti kaletnikult Moskwa oli sõitnud. Õemees oli kaasa toonud pudeli piiritust kaasa wõtnud, mida siis wäga segamata joodi. Piiritusse oluud aga sulema segatud.

Teisel päewal oli Stadtopewtsew surnud, kuna tema õde ja õemees haigeks jäid. Arst leidis, et S. südame rabandusse surnud.

Warsti peale selle suri Stadtopewtsewi õemees ja mõni päew hiljem ka S. õde.

Kui hauakaewajad Stadtopewtsewi õele hauda kaewates, keda S. kõrwale taheti paigutada, tarwilitu sügawuseni jõudsid, leidsid nad omaks ehmatuseks, et S. kirstu kaan pealt kõrwale oli nihutatud.

Kohkunud hauakaewajad teatasid sündmusest ülemusele. Järelwaatamisel selgus, et S. silmili kirstus lamas, juuksed, mis enne tumedad olnud, olid halliks läinud, kõrwad ära närtsud.

Rahtawasti oli S. warjusurmas wiibinud ja maetuna üles ärganud.

Päewauudised.

Liitlaste konferents Petrogradis

lõpetas nende päewade sees oma töö. Tuldi otsusele, et kõik liitlased oma asjale senikauaks truuks tahawad jääda, kui üleüldine wäljaastumine weel tarwilik, ja tehti sellelt seisukohalt hulk otsusi liitlaste wahelise solidarsuse kindlustamise sihis.

Kõrgewad ametnikud.

Siseminister A. Protopopow olewat neil päewil haigeks jäänud, mille pärast ta ka ministrite nõukogu koosolekutest osa ei saa wõtta. Protopopowi asemel täidab siseministri abi N. Antsiferow.

Walitsuse ringkonnad.

Siseministri endine abi würst W. Wolkonski waliti hiljuti pealinna kubermangu mõisnikkude peameheks. Enal ajal ei tahtnud siseminister Protopopow tema walimist aga kinnitada. Nüüd on aga würst W. Wolkonski 12. weebruaril Kõigekõrgemalt poolt pealinna kubermangu mõisnikkude peameheks kinnitatud.

Walitsuse tegewus.

Tsarskoje Seloosse sõitsid sõjaminister kindral Beljaew ja riigikontrolör Feodossjew.

Walitsuse määrused.

Siseministerium teatas ringkirjal kuberneridele, et kindral-staabi peawalitsuse järgi, mis 8. detsembril läinud aastal Kõigekõrgemalt poolt kinnitati, nendel Wene alamatel, kes Belgia wägedes teeniwad, õigus on Prantsusmaal asuwatesse Wene wägedesse astuda. Alamwäelastel aga, kes sõjawangist põgenenud, on õigus kui Wene, nii ka liitlaste wägedesse astuda.

Kiriku uuendus.

Laupäewal oli kohtuministri abi J. Ajaschenko juhatusel selle nõukogu esimene koosolek, mis kohtuministeriumi juure asutati ja mille ülesandeks on siseministeriumi poolt wäljatöötatud Baltimaa Luteriuse kirikkondade uuenduse eelnõu läbiwaatamine. Koosolek kandis ainult ettewalmistawat iseloomu. Et arutused täielikumad saaksid, otsustati praeguse eelnõuga käsitäes ka 1911. aastal siseministeriumi poolt walmistatud eelnõu läbiwaadata. Ühes sellega otsustati koosolekust neid isikuid osawõtma kutsuda, kes Baltimaa küsimuses asjatundjad on.

Rahaasjandus.

Soome senat palus Kõigekõrgemal poot, et talle lubataks Soome riigikassa rahatagawarade suurendamiseks 75 miljoni Soome margalist lühikeseaja laenu teha. Nüüd on Kõigekõrgemalt poolt nimetatud palwe kinnitust leidnud.

Tööliste elu.

Sõjatööstuse keskkomitee esimees, riiginõukogu liige A. Gutshkow saatis ministrite nõukogu liikmetele, niisama ka riiginõukogu ja riigiwolikogu liikmetele ja seltskondlistele tegelastele pikema seletuskirja sõjatööstuse keskkomitee tegewuse üle tema asutamisepäewast seni ajani. Seletuskirjaga ühes oli ka sõjatööstuse komitee tööliste esitajate wangiwõtmise seletus.

Sõjapõgenejate põllutööle panek.

Hiljuti oli A. Kljutsharjewi juhatusel sõjapõgenejate eest hoolekandmise nõukogu koosolek, kus peaasjalikult arutati sõjapõgenejate põllutööle panemise projekti. Komisjoni poolt wäljatöötatud eelnõu järgi tuleks lähenewat nälga sellega kõrwaldada, et sõjapõgenejad põllutööle pandaks. Komisjon tahab seda järgmiste abinõudega täide saada. Sõjapõgenejatele antawat abiraha tuleb linnades 1. aprillist kuni 1. oktobrini kaks korda wähendada, peale selle aja aga neli korda. Selle kõrwal saaksid aga külades asuwad sõja-

põgenejad endisel kujul abiraha edasi. Sarnastel tingimistel on sõjapõgenejad majandusliste puuduse tõttu sunnitud küladesse kolima, kus nad põllutööle asuwad.

Ühes sellega kawatsetakse eelnõu järgi sõjapõgenejaid 1. aprillist kuni 1. oktobrini alandatud sõiduhinnaga ainult linnadest küladesse wedada. — Eelnõu leidis koosoleku mahakiskuwat arwustust. Tähendati, et komisjon oma ülesandest sugugi aru pole saanud, sest komisjon wõtab oma abinõudega sõjapõgenejatelt wiimase elamisewõimaluse, ja just nendelt, kes töövõimetud on, et sellega töövõimelisi põllutööle sundida. Riigiwolikogu liige Garussewitsh tähendas koguni, et eelnõu põllutööks siiski nõuetawat töökäte arwu ei sunda muretseda. Juba minewal aastal oli põllutöös 300 tuhat sõjapõgenejat. Keda tahab siis komisjon tänawusel suwel põllutööle panna? Sest töövõimetud, kellelt abiraha wõetakse, ei sunda aga ometi põllutööd teha. Töövõimelised töötawad linnades aga nendes ettewõtetes, mis sõjawäe warustamisega ametis. Koosolek leidis, et sarnaste abinõudega wõimatu on sõjapõgenejaid põllutööle saada; need abinõud, mis inimese isikut eitawad, wõiwad miljonite juures ainult wäsiu sünnitada. Arwati, et parem on töö eest maksetawat tasu tõsta ja teisa kergitusi suurendada; ainult sel wiisil wõiks loota, et põllumajandus nõuetawa arwu tööjõudu saab. — Nimetatud koosolekul oli peale muu wäikene wahejuhtumine. Ajakirjanikkudel, kes eraldi laua taga istusid, oli komisjoni poolt walmistatud projekti ärakiri. Järsku ilmub nende laua juure kantseleiametnik tõsine riiginõunik Knjashikowski ja nõuab, et ajakirjanikud teataks, kellelt nad eelnõu ärakirja saanud. Ajakirjanikud wastasid selle peale eitawalt. Ametnik nõudis siis seda silmaspidades, et projekti kuidagi awaldada ei tohi, et tingimata selgusele jõutaks, missugusel teel projekt ajakirjanikkude kätte sattus. Mõne minuti pärast ilmub Knjashikowski uuesti ja nõuab, et ajakirjanikkudelt projekt ära wõetaks, sest et nad allikat nimetada ei taha, kust nad ärakirja saanud. Ajakirjanikud ei annud aga projekti ära. Uue nõupidamise järgi koosoleku juhatajaga teatab Knjashikowski nüüd pehmendatud toonil, et ta ajakirjanikka palub, et nad projekti ajakirjanduses täielikult ei awaldaks.

Segateated.

Omawoliline surnumatmine.

„Sakalale“ kirjutatakse kodumaalt:

Muewal nädalal suri kirikukülas keegi majaomanik K. ära, kellel linnas omakseid ja sugulasi ei ole. Naabrinaised tahtnud surnud maha matta ja kutsunud õpetajat esmaspäewal matma. Õpetaja oli ka seda lubanud, kuid laupäewal tulnud surnupärija maalt, tahtnud surnut laupäewal maha matta ja läinud õpetajat kutsuma. Kuid nii hästi õpetaja kui ka köster ei ole kutset wastu wõtnud. Mees läinud adwokati juure nõu küsima ja saanud selle käest kuulda, et matta ka ilma õpetaja ehk köstrita wõib. Mees matnudki surnu laupäewal maha ja seletanud ise, et õpetaja matusest isiklikste arwete pärast ennast ära ütelnud.

Hiljuti seletas aga õpetaja J. Lattik, et tal pärijatega miskisugust arwessiendust ei ole, pärijat sugugi ei tunne ja teda ka näinudki pole laupäewal. Matus pidanud aga naiste kutse järele esmaspäewal olema. Õpetaja Lattik loeb sarnast matust omawoliliseks ja lubab pärijat kohtulikule wastutusele wõtta.

Saladus.

Phillips E. Oppenheimi roman. 20

— Aga kes on see mees, kes teie plaanid nurja ajas? küsisin ma.

— Teie teate, kes ta on, katkestas ta mind. See on mees, kes enesele ette kujutab, nagu kuuleks ta taewa häält, kes arwab enese palju targema olewat, kui kõik tema ministrid kokku. Mina wahest ei ela siis enam, aga küllap teie saate weel näha, kuidas tema kuulsus nagu seebimull lõhkeb. Ajaloo raamatus ei anta tema nimele tähtsamat kohta, kui minu omalegi.

Ta jäi silmapilguks wait ja higitilgad tõusid ta otsaesisele. Ma walasin talle klaasi weini, mis ta aeglaselt ära jõi ja enesele uue paberossi wõttis.

— Küll läheb mööda, ütles ta. Ma ei tohiks niisuguses seisukorras olles mitte oma waenlastest kõnelda. Kaks aastat elasin ma Berlinis üsna rahulikult. Muutsin oma wälimust niipalju kui wõisin ja elasin Saksa wäikekodaniku elu, ilma et mind oleks ära tuntud. Käisin kohwimajades ja tegin tutwust suurtes ametites olewate isikutega. Kahe aasta pärast hakkasin ma oma plaanisid täide saatma. Wõite arwata, mis laadi need olid. Ma ootasin waenlase poolt mõnda ekssiammu.

Maa waatasin weidi uskumatalt talle otsa. Tema jutustus oli wäga iseäralik, ehk küll kõige põnewam koht alles tulemata oli, nagu ma seda tema järgukaupa tõuswast erutusest märkasin.

— Aga kuidas saite teie selle kõigega üksinda toime? küsisin ma.

— Ma tunnen kättemaksmise magusust, wastas ta, ja pühendasin terwe oma tähelepaneku ettewõttele. Iga päew nägin ma nimetatud meest uulitsaid mööda sõitwat ja terwitasin teda nagu kõik teised — mina, kes ma oleksin talle tahtnud näkku sülitada, kuna ma üksi tema saatanlikku äraandmist tundsin ja üksi teadsin, mikspärast ta ministrid temaga ümberkäisid nagu hellitatud jonnaka lapsega. Kuid ma ootasin parajat aega. Wähehaawal sain ma Saksa salakuulamise korraldusega tuttawaks. Mina muretsesin neile wäikseid teateid, kuid ikka nii, et nad alati lisa soowisid. Nende teada olin ma Lõuna-Afrikast pärit olew hollandlane. Nad tegid isegi nalja minu warjamata wiha üle Inglismaa wastu. Saawutasin ikka paremaid järeldusi, kuni maa wiimaks juhtumise kombel need lõngad kätte sain, mis mind selle suure saladuse jälgile juhtisid.

Ukse pihta koputati tasa ja meie waatasime mõlemad pahaselt ümber. Teener laskis minu majaarsti sisse.

— Doktor Rust, sir, teatas ta.

11. Kardetaw pärandus.

Ma ei olnud isegi mitte tähele pannud, kuidas mu külalise jutustus mu meeli pingul oli hoidnud, enne kui tohter sisse astus ja rõhuwa meeleolu ajas. Ma hingasin kergendatult, nagu pahast unenäost ärgates.

— Mul on hea meel teid näha, armas doktor, algasin ma wasinlikult. Minu sõber mr. Guest, doktor Rust, esitelesin ma. Ma tahaksin, et teie teda läbiwaataksite, ta on üsna haige.

Tohter kärsutas nina.

— Need wastikud paberossid, ütles ta. Kunas õpiwad teiesugused nooredmehed piipu suitsetama.

— Meie kopsud ei kannata teie tubakut wälja, doktor, wastasin ma. Ma jätan teid kahekesi, olge nõnda lahke, doktor, ja katsuge mr. Guest läbi.

Ma astusin wälja terrassile ja waatasin puiestiku poole. Oli waikne õhtu. Wäljawaade oli ütlemata rahustaw. Kõrged jalakad seisid järsult wastu taewaserwa waikust segas ainult paari töömehe jutuajamine, kes pargi kaudu töölt koju läksid. Lehed liikusid waewalt, loodus puhkes sügawas rahus.

Kui mitu korda olin ma ennemgi siin nõnda seisnud, iseenesega, oma eluga ja kõigiga, mis ma nägin, rahul olles. Täna tundsin ma mingisuguse kurwameelsusega, et see nüüd jäädawalt kaduma on läinud. Seal minu toas wõitles inimene surmaga. Inimene, kes oma eluloo jutustamisega minus terwe maailma uuesti loonud oli äratanud. Mõlemad minu uued tuttawad, nii hästi see noor daam, kui ta haige mees, kes kindlasti üksteise waenlased olid ja kumbki ise seisukohalt asjade peale waatasid, olid mu rahu jäädawalt rikkunud. Haige mehe õrnas palwe mõjus minu peale küll tugewamalt, kuid siiski wiibisid mu mõtted püsiwamalt noore daami juures. Tema, ta toaneitsi ja waikne kokakene, olid täiesti olewused, kuid nad olid nõnda iseäralisel wiisil minu ellu tunginud, et ma tahtmata hirmutundega nende peale mõtlesin, nagu seda salapärased ja üliloomulised asjad inimeses sünnitawad. Ma wõisin neid ainult wiirastusega wõrrelda, millest ka gedasti loetakse ja mid nähtakse. Teda wõiks waewalt uskuda naesterahwaks kõige paremal korral juhtumisteoriiale.

(Järgneb).

Wälj. Kirjast. Osauh. „Ühiselu“.

Wastutaw toimetaja H. Prels.

„Pealinna Teataja“ üksikuid numbrid müüakse järgmistes raudteejaamades: Narwas, Rakweres, Tapal, Tallinnas, Tartus ja Walgas.

Pet. pool Suur pr. 43 **Dr. Gorowitz** Kell. operatsioonid ja sünnitus.
Iga päew kella 10—1 ja 5—9 pühap.: kella 10—2 p.
Tripper — Naha — haigused ja — sõetus. — **Sifilis**

DR. A. KRAMNIK.
Süfilise, tripperi ja kõrwalhaiguse arstimine.
Pühapäew. 3—5 p. l. | Wastuw. igap. k. 6 p.l.—11 õ. | Kehwemat. kättesaadaw.
606 **Wosnesenski pr. 28** 914
Kõnetr. 633—28.

Dr. Grünberg, Знаменская 2, уг. Невскаго.
Kella 9—12, 6—10 õht. Naist. eraldi. Terawa kronik. tripperi ja Sifilise 606-914 spets. arstimine. Suguorg. korrat., schanker. Uus arstimise ja järeluur.-wiis.

Фельдшеръ латышъ оказыв медицинскую помощь по венерическимъ болѣзнямъ не дорого и добросовѣстно. Невскій 66, кв. 26. 7—10 в.

Zanderi institut
Rootsi wõimlemine aparatidel; masseerimine, wibration, elektriserimine. Kuiwad õhu-wannid. Eri arstimine reumatism., jooksjast, neuralogiast; kõhu tunnistekust, rasswamine kust, unepuudusest; arstimine küürust olekust; kuulihaawade ja põrutuste järeldusest. Петроградъ, Казанская № 5, тел. 446—12. — Sisemiste haiguste asjus wastuw. äripäewadel kella 2—6

Спасская лечебница
Садовая 42, уг. Спасск., тел. 408—79. Nõu 75 k. Haigete wastuw. kriarst. poolt k. 9 h.—10 õ. Sisem., lapf. 9 h. —9 õ.; (sedim. kõhuh. 10—5, 5—9 õ.; naister., ämmapr. 10—5, 7—9 õ.; kõrf. 11—2, 4—7; kõrw. turgu, nina 11—2, 6—8; silmahaig. prill. 11—12½, 6—8; hüpn. ert. haig., üdi kuiw. 11—2, 5—7; suguh., trip. sif. 606—914 9 h. 10½ õh. sõuet., äsjeprit. kooo. ilmawaluta. Hamba haig.. kunst. hambad 9 h. —9 õ. Рöнтгенъ кабинетъ. Alatised woodid. Kõik haig. peale kütgebat. Waimuh. operatsion ja sünnit.

August London
Kunsthambad, parand., ümbert., kuld, kautshuk. Lõnalund, kroonid. Столярный пер. 9 кв. 4. Телеф. 6-61-66. Пріемъ отъ 10 у. — 8 ч. в.

Dr. Kroll teine trepp Puschkinst. Newski 79.
Kõige uuemad tripperi ja tema järeld. arstimise wiisid. Sifilis (914 sõitj elektrij. Wastuw. 9—1 ja 6—5 õ., naister. 2—4, tel. 559-71. Kehwematele kättesaadawad.

Kunsthambad
wastuw. k. 10—9 õht. Офицерская 9, кв. 7. Kõnetr. 183-38. **A. K. Toom.**

Insineeri juhatusel walitsuse poolt kinnitatud
schofferite kool.
Sõitmise kiirel ära õpetam. Maks õpetuse eest 85 rbl. Jaokaupa maks on wõimalik.
Garash Central
Wosnesenski nr. 3, telef. 527—08.

Hamba-Arst
M. Joelson, Офицерская, 9, кв. 18. Sisiek. hoow. Kunsthamb. plat. ja sina Wäljat. ilma walnta. Wastuw. 5—9 õ., pühap. k. 10—6. Teenij. aland. hind

Juurdelõikuse ja õmbluse kursused.
J. Lenow.
Was. Saar., 3 lin. nr. 10, kort. 1. Tel. 492-17. Kõige uuema Parisi metodi järele õpetatakse lühikese aja sees amet kätte. Teenistuses olewad wõiwad ka pühapäewiti õpetust saada. Sealsamas müüakse ka kõige uuemaid moodilehta ja schnittisid walmis ja tellimise peale. Seletused ka Eesti keeles.

Tarwitatakse
töömees wäikese talusse. Тина Садовая 18, кв. 14.

Tütarlast 12—14 a. w. on tarwis wäikese lapse hoidjaks. В. Самсоніевскій пр. 31. кв. 34.

Kodused lõunaid
wõib saada iga päew k. ½12—8 õht. Lõuna kolmest söögist maksab 150 kop. Sinnasamasse on tarwis ka osawat täiesti iseseisawat köögitüdrukut. Вл. остр., Ломанскій пер. 2. кв. 39.

Magasin „Резиновая Подметка“ Teeb hästi saabaste ja gummi kalosside parandustöösid, naha asemel gummi poolkaldu alla liimides ja tikkudega kinni. Loodame sugawendade poolt rohket osawõtmist. Sealsamas tarwit. ka ühte kingsseppa parand. tööde peale. В. О., Средній пр. 64 39.

Talmeister, poissmees, kes ka sõiduhobuste rawitsem. wilund, leiab kohe kestwat teenistust. Järelt. контора Зоологическаго сада.

Ankur Pain-Expeller
ankruga.
Kaubam. R. J. Weiss ja Ko. enne F. Ad. Richter ja Ko.
Õige abinõu reumatismi, londiwalu, külmetamise ja influentsa wastu.
Müüdawe kõikides paremates aptekides ja aptekimagasinides. — Hoidke järeletehtud kaupa eest. Ostmise korral palume tähelepanemist pöörda meie kaubamärgi ja firma peale. — Hinnakirjad ja broshürid saadetakse hinnata tasuta.
Kaub. märk on kin. kaub. ja T. dep. poolt mitm. kujul
Kaubam. R. J. Weiss ja Ko. enne F. Ad. Richter ja Ko.
Petrograd, Nikolaewskaja nr. 14.

Kuusitreimise tööde peale
leiawad kestwat teenistust naisterahwad ja meesterahwad. Maja k. Ozr. Сергіевская ул. 5. тел. 520-85.

„Pealinna Teataja“
üksikuid numbrid müüwad Petrogradis:

„Ühiselu“ raamatukauplus — Офицерская 5.
N. Rowa tubakamagasin — Обводный кан. 122. Balti waksali wastas.
J. Marko nurimagasin — Курляндская 26.
P. Jõks'i tubakakauplus — Остр. Голодай, Железнозаводск. ул. 12.
K. Motshalowi tubakakauplus — Безбородкинск. пр. 13-27.
B. Steinbergi tubakakauplus — Soome waksali wastas.
Schilbergi kauplus — Ур. 9 г и Лермонтовскаго пр. 23.
ja kõik ajalehemüüjad uulitsatel.

Trükitud R. H. Uhli pärijate trükikojas, Petrogradis, Kasanskaja 34.